

Ako država ne kažnjava one koji ne isplaćuju zarade - zaboravite na EU

Umesto vrlo lošeg pristupa oporavku ekonomije u Evropi koja podrazumeva "stezanja kaiša" odlučili smo da krenemo u kampanju kojom ćemo promovisati novu alternativnu ekonomsku politiku koja se zasniva na povećanju investicija i podizanju plata radnicima.

To ističe u razgovoru za Danas generalni sekretar Evropske konfederacije sindikata Luka Vinsentini, koji je juče bio gost međunarodne konferencije na temu jačanja socijalnog dijaloga koju su zajednički organizovali Evropski sindikalni institut i Savez samostalnih sindikata Srbije u hotelu Moskva.

Šta konkretno podrazumeva alternativna ekonomska politika o kojoj govorite?

- U poslednjih deset godina je došlo do neverovatnog pada investicija u EU, i pre, a naročito posle krize. Privatne investicije više nisu dovoljne, pogotovo što one trenutno stagniraju, čak i više nego one u javnom sektoru. Zato je vrlo važno da vlade država članica počnu da više investiraju.

Ima li dovoljno novca za to?

- To je problem, svi misle da nema dovoljno novca u budžetima, delom je istina, ali je istina i da države članice mogu da izađu na tržište, takođe. Pogledajte primer SAD, tamo je FED izašao na tržište i u poslednjih pet godina je uloženo sedam hiljada milijardi dolara, što je dovelo do neverovatnih rezultata u oporavku ekonomije ove zemlje. To je tačno ono što je potrebno i Evropi. Da bismo oporavili ekonomiju u Evropi moramo da povećamo zarade. Osim toga, moramo da smanjimo razliku koja postoji u platama onih u Istočnoj Evropi od onih u Zapadnoj Evropi. Imamo situaciju da se u nekim istočnoevropskim zemljama radi za svega 1,1 ili 1,3 evra po satu, u zapadnim je to znatno više. Čak i kada kompanije sa Zapada kupuju one na Istoku primenjuju iste te zarade koje već postoje. To je neprihvatljivo, pogotovo jer je produktivnost onih koji rade u istočnoevropskim zemljama podjednaka onim koji rade u zapadnoevropskim.

Kako to rešiti?

- Tako što će vlast u tim zemljama pomoći. Mi govorimo vladama u zemljama u kojima su niske zarade da pomognu socijalnim partnerima, da postave zakonski okvir, da se uvede kolektivno pregovaranje.

Koja bi država mogla da bude primer ostalima?

- Ima različitih primera i različitih sistema, ali najbolji primeri su skandinavske zemlje, Švedska, na primer. Tamo kolektivno pregovaranje igra veoma značajnu ulogu, između 85 i 90 odsto radnika su u sindikatima i sindikati rešavaju sve, obezbeđuju benefite za nezaposlene,

porodice. Tako visok procenat članstva u sindikatima pruža im mogućnost da učestvuju u pregovaranju i da imaju značajnu ulogu u donošenju odluka koje su važne za sve radnike. Međutim, sistemi ne mogu da se prosto kopiraju na neke druge države. Neophodno je da svaka država postavi svoj zakonski okvir u kom će vlast prepoznati koliko koja organizacija ima predstavnika i na koji način i u kom pravcu može da se pregovara.

Rekli ste da se nadate da će Srbija biti sledeća zemlja koja će ući u EU. Ali mi imamo dosta problema, gotovo da ne postoji socijalni dijalog. Vlast uvek i u svemu ima poslednju reč, delom su za to krivi i sindikati koji se ne bune mnogo i koji su prilično razjedinjeni.

- Ne možete naterati socijalne partnere da se udruže. Ako postoje razlike među njima onda te razlike treba poštovati. Ali vlast mora da ima volju da postavi pravila i obezbedi uslove za normalan socijalni dijalog. Ako socijalni dijalog postoji samo formalno, onda ne možemo da računamo na neka velika dostignuća, to je onda veliki problem za proces evropskih integracija. Upravo smo zbog toga u Srbiji, da sa vašim premijerom pričamo o tome, da mu kažemo da želimo da Srbija bude deo EU, da ćemo pružiti podršku, ali da država mora da se postara da socijalni dijalog zaista funkcioniše.

Kako će u EU znati da li socijalni dijalog u Srbiji zaista funkcioniše?

- Uz pomoć nas, mi smo socijalni partneri, nas pitaju za mišljenje, mi obaveštavamo Evropsku komisiju. Uostalom, zbog toga smo i danas ovde. Da čujemo i vidimo šta je realnost ovde.

Realnost je da problema ima mnogo, i to većih od nepostojanja dijaloga. Poslednji primer je Goša, fabrika u kojoj radnici četiri godine rade bez doprinosa i zdravstvenog osiguranja, bez plata mesecima. Ministar rada Aleksandar Vulin kaže da država ne može da rešava probleme privatnih poslodavaca.

- Ali država je zadužena da kontroliše da li se pravila i zakoni poštuju. Plate i doprinosi moraju da se plaćaju. Ako inspekcija rada i pravosuđe ne mogu da sankcionišu kompanije koje se ovako ponašaju onda znate šta - zaboravite na EU. Jer to su osnovni elementi, i ako se to ne poštuje, ako inspekcije nemaju kapacitete da kontrolišu da li kompanije plaćaju zarade ili ne, nema dalje o čemu da se priča.

Šta bi se desilo sa poslodavcem u EU da na plati zarade i doprinose radniku?

- Ako inspekcija utvrdi da niste radili po zakonu, morate da uplatite to što dugujete, a plaćate i određenu novčanu kaznu. Ako ne platite kaznu, onda idete u zatvor. Sve je jasno.

Koliko će Srbiji biti potrebno vremena da dođe do toga?

- To nije pitanje vremena, ni novca, već volje. Imate policiju, imate pravosuđe, problem je napraviti sistem koji će da funkcioniše. Činjenica je da je pravosuđe najkritičniji sektor trenutno u pregovaračkom postupku za Srbiju, radnička prava su samo deo te mnogo veće slike.

Izvor: **Danas**